

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Doktorand: JUDr. Jiří Šorf

Téma: Právně-historické zázemí nedostatků a problémů privatizace státního majetku po roce 1989

Školitel: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.

Oponent: prof. Ing. Marek Vochozka, MBA, Ph.D.

K posouzení mi byla předložena disertační práce na téma „Právně-historické zázemí nedostatků a problémů privatizace státního majetku po roce 1989“ v rozsahu 331 stran textu včetně rejstříků. Disertační práce zahrnuje kromě Úvodu a Závěru sedm číslovaných kapitol, konkrétně Změny vlastnických struktur v letech 1945 – 1948, Malá privatizace, Velká privatizace, Kupónová privatizace, K restituci obecně, Malá restituce, Soudní a mimosoudní rehabilitace, Restituce půdy (zemědělského majetku). Dále pak autor připojil Seznam zkratk, Seznam latinských výrazů, Seznam použité literatury, Seznam použitých právních předpisů, Seznam použitých judikátů, Abstrakty, Seznam příloh a samotné přílohy.

Uvedené členění textu svou strukturou odpovídá požadavkům kladeným na vědecké práce.

Hodnocený aspekt	Hodnocení
<i>Aktuálnost zvoleného tématu</i>	Privatizace státního majetku, již se autor práce zabývá, proběhla v devadesátých letech 20. století (resp. autor si pro účely své práce stanovil rok 1997 jako mezní termín svého zájmu). Avšak dodnes se jedná o téma velmi aktuální. Průběh a dopad privatizace ovlivňují život ČR a jejích občanů každodenně, ať už máme na mysli pozitivní, nebo negativní dopady tohoto procesu. Abychom tedy chápali současnou realitu a zároveň východiska pro budoucnost ČR musíme i nadále zkoumat dopady výjimečného procesu, jakým bezesporu privatizace probíhající po Sametové revoluci byla. Téma disertační práce proto shledávám jako velmi aktuální a v současné době potřebné.
<i>Literární přehled</i>	Vzhledem k tématu doktorand pracoval se zdroji velmi intenzivně. Tomu odpovídá i celkový počet zdrojů. V Seznamu použité literatury uvádí 82 monografií, 28 sborníků 20 kvalifikačních prací, 7 internetových zdrojů a 6

	<p>periodik. Nadto doktorand využil 181 právních předpisů (dekrety československé prezidenta republiky, zákony, slovenské právní předpisy, podzákoné právní předpisy, stenoprotokolové záznamy a důvodové zprávy) a 260 judikátů (judikáty Evropského soudu pro lidská práva, judikáty Ústavního soudu, judikáty a stanoviska Nejvyššího soudu, judikáty ostatních obecných soudů).</p> <p>Autor pracuje se zdroji v průběhu celé své disertační práce. Zdroje cituje korektně a dle zvyklostí. Doktorand však pasivně nepřijímá názory jiných autorů. Podrobuje je vzájemné analýze a kritice. Rovněž vnáší své názory na konkrétní problematiku, přičemž zaujímá svébytný postoj v konkrétních případech.</p> <p>Považuji za podstatné zmínit i skutečnost, že autor doplňuje v podobě příloh i své již publikované příspěvky na téma disertační práce, případně záběr své práce o tyto příspěvky rozšiřuje (např. srovnáním české kuponové privatizace s průběhem privatizace státního majetku v Ruské federaci). Jimi prokazuje dlouhodobý zájem o řešené téma a rovněž i znalost dané oblasti.</p>
<p><i>Cíl práce a hypotézy</i></p>	<p>Hlavním cílem disertační práce bylo provedení analýzy právně-historického zázemí a následné identifikace příčin nedostatků a problémů privatizace v Československu po roce 1989. Autor nestanovil pro svou práci žádné dílčí cíle.</p> <p>Naopak stanovil tři hypotézy:</p> <p>H1: sleduje nutnost upřednostnit rychlost provedení privatizace v Československu (České republice) na úkor legislativních kvalit provedení privatizačních předpisů (Hypotéza rychlosti).</p> <p>H2: vychází z toho, že zákonodárce poskytl DIKům (držitelům investičních kupónů) řádnou legislativní ochranu jejich investic vložených do investičních privatizačních fondů (Hypotéza ochrany).</p> <p>H3: předpokládá, že restituční předpisy vedly ke zmírnění podstatné části majetkových křivd uskutečněných po roce 1948 v Československu (České republice) (Hypotéza zmírnění).</p>

	<p>Cíl respektuje plně i stanovené téma disertační práce. Je tak adekvátně stanoven vzhledem k řešené problematice. Stejně tak i hypotézy plně odpovídají stanovenému cíli a jejich potvrzení, či vyvrácení vede jednoznačně k úplnému naplnění cíle práce.</p>
<p><i>Zvolené metody zpracování</i></p>	<p>Byť práce obsahuje podkapitolu Výzkum, Metody, Prameny, zamýšlí se autor použitými metodami a metodikou práce již v Úvodu a v podkapitolách Struktura disertační práce a Kapitoly disertační práce.</p> <p>V Úvodu autor vymezuje společenskou poptávku po řešení zvoleného tématu. Byť byl v tomto svém zdůvodnění velmi stručný, lze s jeho závěry plně souhlasit. Dále se věnuje vysvětlení dvou pojmů, „Privatizace“ a „právně-historické zázemí“, jejichž obsahové vymezení se stává axiomy pro další řešení práce. V závěrečné části Úvodu následně objasňuje časový rámec privatizace (v průběhu práce jej ještě upřesňuje dobou tzv. Sarajevského atentátu).</p> <p>V části Struktura disertační práce vysvětluje, že pro pochopení samotné privatizace, jejích základních myšlenek a průběhu je nezbytný historický exkurz v podobě kapitoly 1. Změny vlastnických struktur v letech 1945 – 1948 (byť např. v podkapitole Arizace židovského majetku se autor vrací až do roku 1939). Vkládá rovněž podkapitolu Privatizační ideje. To vše proto, aby čtenář chápal časové a prostorové souvislosti privatizace. Až následně se věnuje samotnému tématu práce v podobě kapitol Malá privatizace, Velká privatizace, Kupónová privatizace, K restituci obecně, Malá restituce, Soudní a mimosoudní rehabilitace, Restituce půdy (zemědělského majetku).</p> <p>Až dále pak autor rozpracovává samotnou metodiku. Věnuje zcela správně velkou pozornost použitým pramenům, ať už jsou jimi odborné knihy, či zákony a judikáty. Zároveň akcentuje i osobní rozhovory s aktéry privatizace, zejména s bývalým ministrem pro privatizaci doc. Ing. Tomášem Ježkem, CSc.</p> <p>Mohu konstatovat, že autor zvolil pro svou práci vhodné metody, které vedly k ověření hypotéz a k naplnění cíle disertační práce.</p>

<p><i>Výsledky a přínos pro rozvoj teorie a praxe</i></p>	<p>Přínos práce lze hodnotit ze dvou, nebo dokonce tří pohledů.</p> <p>V první řadě dokázal doktorand velmi srozumitelně popsat průběh privatizace státního majetku v 90. letech 20. století ve dostatečné míře detailu. Nutno podotknout, že privatizace je dodnes považována z hlediska svého rozsahu a dopadu za společenský a hospodářský fenomén, který se snad již v tomto rozsahu nebude v ČR opakovat.</p> <p>V druhé řadě autor dokázal velmi srozumitelně popsat bezpráví v letech 1945 -1948, na něž privatizace reagovala. Upozornil tak na souvislosti, které by mohly čtenáři uniknout.</p> <p>V neposlední řadě pak autor provedl hodnocení celého privatizačního procesu. Věnoval se stanoveným hypotézám, kde dokládal, proč a v jakém rozsahu se s tvrzením ztotožňuje, nebo naopak neztotožňuje:</p> <p>H1: (Hypotéza rychlosti) autor dokládá, že sami tvůrci privatizačního procesu jsou přesvědčení, že privatizace proběhla rychle. Nicméně, názorem autora je, že ne ve všech částech privatizace je toto pravdou. Malá privatizace dle jeho názoru proběhla velmi rychle, velká však nikoliv. Navíc tvrdí, že nebylo ani nezbytné volit i ve skutečnosti realizovanou intenzitu, neboť tím trpěla kvalita privatizace.</p> <p>H2: (Hypotéza ochrany) doktorand i tuto hypotézu vyvrací. Vláda a zákonodárce reagovali v průběhu samotné kupónové privatizace. Reagovali tak až ve chvíli, kdy řešili konkrétní problémy. Tím se logicky stalo, že došlo k mnoha chybám (tunolévání, předprivatizační agónii a dalším), které jednoznačně DIKy poškodily.</p> <p>H3: (Hypotéza zmírnění) v práci autor hypotézu potvrdil. Dle něho došlo ke zmírnění podstatné části majetkových křivd uskutečněných po roce 1948 v Československu (České republice).</p> <p>Ano, nad závěry práce lze velmi diskutovat, a to jak nad detaily, tak závěry práce. Osobně si však myslím, že autor zvolil vhodnou metodiku. Přinesl řadu argumentů a dospěl k závěrům, s nimiž se mohu ztotožnit.</p>
<p><i>Struktura a formální úprava práce</i></p>	<p>Struktura a formální úroveň disertační práce je na požadované úrovni. V práci jsem identifikoval pouze dva</p>

	<p>překlepy a jednu nepřesnost v podobě sídla Harvard university. Jedná se tak o téměř nicotné chyby. Práce byla zpracována kvalitně a svým standardem odpovídá nárokům na takový text kladeným.</p>
<p><i>Otázky do diskuse</i></p>	<p>Práce evokuje poměrně velkou řadu otázek. Není však na místě všechny tyto otázky ve chvíli její obhajoby pokládat. Dovolím si pouze tyto otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na straně 174 citujete: „ ... asset stripping sám o sobě není nutně špatnou praxí, pokud nevede k výrazným ztrátám pracovních míst a zbytečně nepodkopává výrobní základy ekonomiky. Je zde důležité ale zajistit, aby náklady spojené s příležitostmi vyvést aktiva ze společnosti byly převáženy potenciálními benefity asset stripping.“ Vysvětlete toto tvrzení prizmatem textu na str. 173: „Jedním z nejméně příjemných překvapení v rámci přechodu z centrálně plánované ekonomiky na tržní ve východních zemích Evropy a v bývalém Sovětském svazu byla intenzita, s jakou si manažeři a politikové dokázali udržet kontrolu nad hmotnými socialistickými aktivy bez odpovídající nutnosti uhradit za ně plnou tržní cenu v rámci procesu privatizace. Tento proces nazýváme „asset stripping“. Citujete autory Campose a Giovannoniho (2005). 2. Zajímavá mi přijde rovněž problematika zásob při dražbě Provozních jednotek při malé privatizaci. Z Vašeho textu je patrné, že v několika případech byly do Provozní jednotky navedeny zásoby s tím, že je nabyvatel Provozní jednotky musel uhradit nad rámec ceny, za niž provozní jednotku vydražil. Vy jste jako motiv zmínil snahu dosavadního vlastníka zbavit se neprodejných zásob na úkol nabyvatele konkrétní Provozní jednotky. Existovaly pro takové jednání i jiné motivy? Jaké?

Předložená disertační práce JUDr. Jiřího Šorfa je kvalitním textem. Autor disertační práce prokázal znalost zvolené problematiky i schopnost využít

teoretická východiska k praktickému výzkumu a analýze jeho výstupů, které považuji za přínosné a podnětné.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Českých Budějovicích 13. 8. 2019

prof. Ing. Marek Vochozka, MBA, Ph.D.